

Pastoralis Sollicitvdinis, Sive De Officio, Et Potestate Episcopi

Tripartita Descriptio. Cvivs Pars Prima Episcoporum institutionem, ...
Secvnda Quicquid ad Episcopi est potestatem, ... Tertia Quod ad casuum
reseruationem, ... Methodo Noua, & expedita complectitur

Vbi quæ ad omnifariam Episcopi potestatem, vel ad Sacramenta, &
Ordines conferendos, vel ad dispensationes elargiendas pertinent,
comprehensa sunt

Barbosa, Agostinho

Parisiis, M.DC.XXV.

Episcopvs Proprivs quando dispensare poßit cum ordinatis ab Episcopo,
qui renuntiauit dignitati? Allegatio XLVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98621](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98621)

SYMMARIUM.

- 1 Maiores Ordines recipiens sciens, vel ex crassa ignorantia ab Episcopo, qui loco simul, & dignitati renuntiavit, suspensus est ipso iure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem à tali suspensione solui, secus si probabiliter ignoravit abdicationem.
- 2 Ordinatus ab Episcopo heretico ignoranter, cum primum id sciuerit debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solui.
- 3 Ordinatus ab Episcopo heretico, vel schismatico scienter, beneficium obtinere non potest.
- 4 Promotus ad Ordines ab Episcopo heretico, vel schismatico verum suscipit Sacramentum, dummodo huiusmodi Episcopus in forma Ecclesiæ gerat, quod agit.
- 5 Dispensare potest Episcopus cum ordinatus ab Episcopo heretico, vel schismatico ignoranter.
- 6 Ignorantiam qui allegat eam debet probare.
- 7 Promotus scienter ab Episcopo heretico, vel schismatico à solo Romano Pont. dispensatur.
- 8 Ordinatus ab heretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum an incurrat suspensionem?
- 9 Ordinatus siue scienter, siue ex ignorantia probabiliter ab Episcopo excommunicato, suspensio, vel interdicto, executionem Ordinis non recipit, & indiget dispensatione.
- 10 Pontifex summus solus dispensat in suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, siue ex ignorantia crassa, vel probabiliter, ab Episcopo excommunicato, heretico, vel schismatico: data vero probabiliter ignorantia dispensat Episcopus.
- 11 Episcopus consecratus ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis an recipiat consecrationem.

EPISCOPVS PROPRIVS

quando dispensare possit cum ordinatis
ab Episcopo, qui renuntiavit
dignitati?

ALLEGATIO XLVIII.

1 **M**Aiores Ordines recipiens sciens, vel ex crassa ignorantia ab Episcopo, qui loco simul, & dignitati renuntiavit, suspensus est ipso iure illorum usu, nec potest nisi per Romanum Pontificem tali suspensione solui, si tamen probabiliter ignoravit abdicationem, poterit à proprio Episcopo dispensari: ita probat *tex. in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renuntiavit Episcopatu* (quem ab Alexand. III. Ioanni Archiep. Toletano scriptum fuisse circa annos 1150. refert *Francisc. de Pisa en la description de la imperial ciudad de Toledo lib. 5. cap. 7. in fine*) resoluunt *Bernard. & Salzedo in pract. cap. 31. in nouiss. Nauar. in manual cap. 27. numer. 241. vers. tertio. Flamin. de resignation. lib. 1. question. 17. numer. 5. cum seqq. Fr. Emman. in summ. par. 2. cap. 14. ad finem, Rebuff. ad l. Barbarius numer. 10. ff. de officio prætoris, Azor. institution. moral. par. 2. lib. 3. capit. 48. quest. 13. P. Soar. tom. 3. disputat. 31. sect. 1. in princip. Pzolin. de censuris cap. 40. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 10. numer. 27. Bonacina eodem tractat. disputat. 7. questione 3. puncto 4. num. 8. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. numer. 27. vers. quartus, & numer. 190. & lib. 32. tract. 2. numer. 69. Mari. Alter. de censuris tom. 2.*

disputat. 9. cap. 1. vers. secundo dubitari: asserit hunc probabiliter ignorantem abdicationem absque culpa contrahere suspensionem ab Episcopo dispensandam, quia non est priuatio usus iam aliquando habiti, sed impedimentum ne recipiatur: addit ideo necessariam fuisse dispensationem, quia ordinator cum non haberet executionem sui officij, eam non poterat alteri conferre.

2 Sic etiam Ordinatus ab Episcopo heretico ignoranter, cum primum id sciuerit, debet se ab usu Ordinum abstinere, potest tamen per Episcopum à tali suspensione solui *Mascard. de probation. conclus. 648. numer. 46. Paul. Comitol. respons. moral. lib. 6. quest. 58. numer. 11. Azor. institut. moral. par. 2. lib. 3. cap. 18. quest. 10. Henriquez in summ. lib. 14. cap. 6. §. 6. Valer. Reginald. dict. lib. 30. numer. 190. vers. quarta.*

3 Secus vero si hoc sciebat ordinatus, qui tunc nec beneficium obtinere poterit *Maiol. de irregular. lib. 4. cap. 12. Flamin. de resignat. lib. 4. quest. 2. numer. 96. Carol. de Grassis de effect. clerical. effect. 15. numer. 29. vbi numer. 30. idem resoluunt de clerico ordinato ab Episcopo schismatico.*

4 Nam promotus ad Ordines ab Episcopo heretico, vel schismatico verum suscipit Sacramentum, dummodo huiusmodi Episcopus in forma Ecclesiæ gerat, quod agit, non tamen recipit vltimam & executionem Ordinis, ut dicitur *tex. sic intelligendus, in cap. Ordinationes 9. quest. 1. & in cap. 1. de schmat. ibi, Ordinationes ab Octauiano, & Guidone heresiarchis factas, & ab ordinatis ab eis irritas censemus, id est, quantum ad usum, & executionem Ordinis, consonantem *tex. in cap. fraternitati eodem titulo. & in cap. Daiberum 1. quest. 7. & in cap. conuenientibus, in fin. vers. Constantinus Episc. eadem causa, & quest. 15.* Vnde cum huiusmodi Ordinatis dispensari potest quoad executionem tantum cum non indigeant alia ordinatione, & hæc dispensatio conceditur illis, qui ex ignorantia probabiliter à dictis Episcopis Ordines receperunt, & obtineri potest post dignam penitentiam ab Episcopo; debet autem probare ignorantiam ille, qui eam opponit, ex dict. *cap. ordinationes*, ibi, nisi probare voluerint, se cum ordinarentur eos nescisse damnatos, scilicet Episcopos, vbi *glos. verbo, nisi probare*, notat inde sumi argumentum pertinere ad eum, qui allegat ignorantiam illam probare, sequuntur *Menich. de presumpt. lib. 3. quest. 23. Farin. in praxi crimin. par. 3. quest. 90. numer. 105. vbi numer. 106. & seq. resoluunt quod probatur per iuramentum, & signis, ac coniecturis.**

7 Qui vero scienter hoc modo Ordines receperunt à solo Romano Pontifice dispensari poterunt, sed si ordinatio fieret ab heretico, vel schismatico non seruata forma Ecclesiæ, tunc ordinatus ne dum executionem Ordinis minime recipit, sed neque ipsum characterem, ut probatur in *cap. qui perfectionem iuncta glos. verbo plenitudinem 1. g. 1. Bernard. in pract. capit. 29. in fine in nouiss. edit. ser. in 4. distinct. 25. questione prima, articulo 1. Maiol. de irregularitat. lib. 4. cap. 22.*

8 Quæret aliquis, an ordinatus ab heretico, vel schismatico per metum cadentem in constantem virum excusetur à prædicta suspensione, itaut dispensatione non egeat? in qua questione *Nauar. in manual. cap. 27. numer. 241. vers. quarto*, videtur tenere talem, suspensionem non incurere. Ego vero in contrariam sententiam potius inclinarem, ex eo quia hæc suspensionis pœna non est im-

posita in odium ordinati, sed ordinantis, cum etiam ordinatus illam incurrit ignorans, & absque culpa, igitur cum ipse ordinans metu in maiorem incidat culpam, & executionem, quam etiam in his terminis caret, alteri dare non possit, sequitur taliter ordinatum a suspensione non exculari, maiori ipsius ordinantis culpa. Idem Nauar. dist. vers. quarto, tenet huiusmodi suspensionem incurri ordinatum ab heretico, vel schismatico denunciato per Extrinsec. ad evitanda: Nam suspensio hæc, & irregularitas non incurritur si Ordo recipiatur ab heretico, seu schismatico etiam notorie, & manifeste, nisi per sententiam nominatim sit denunciatus, ut probatur in d. c. cap. ordinationes, ibi, ordinationes, quæ ab hæresiaribus nominatim excommunicatis factæ sunt: confirmatur quia fideles non tenentur vitare hereticos, & schismaticos notorios, qui per consequentiam notorij iuris intelliguntur excommunicati, tenet idem Nauar. d. cap. 27. num. 35. vers. nota tertio, & cons. 10. num. 2. de hæret.

9. Unde ordinatus siue scienter, siue ex ignorantia probabili ab Episcopo excommunicato, suspensio, interdicto, aut quavis alia censura innodato, executionem Ordinis non recipit, sed indiget dispensatione, gloss. verbo quondam in cap. ab excommunicatis, 9. quest. 1. gloss. in cap. si quis a Simoniacis, 1. q. 1. gloss. verbo ignorantia in cap. 1. de ordinatis ab Episcopo, qui renunt. episcop. gloss. verbo dispensare in cap. cum illarum de sentent. excommuni. Bernard. in præf. cap. 28. num. 3. Covarr. in cap. alma mater par. 1. §. 6. num. 6. vers. nihilominus, Maior. lib. 4. de irregular. cap. 16. num. 5. & cap. 25. quia cum suspensus, vel excommunicatus non habeat vñm Ordinum, ideo illum alteri conferre non potest argum. text. in cap. Daibertum 1. quest. 7. & in c. qui perfectionem 1. quest. 1.

10. In hac suspensione, quam contrahit ordinatus scienter, siue ex ignorantia crassa, vel probabili ab Episcopo excommunicato, & c. solus Romanus Pontifex dispensat, ut in simili probat d. cap. 1. & sicut ipse excommunicatus ministrans a solo Papa est dispensandus gloss. verbo penes istos, in cap. presbiteros 50. distincti, ita qui sciens, vel scire debens (quod par est l. quod te in fine, vbi gloss. ff. si certum pet. l. qui fundum, §. servus, ff. pro emptore cum citatis a Stephano Gratiano disceptation. forens. cap. 194. num. 1. & in libello de principijs utriusque iuris litt. s. num. 2.) ab eo ordinatur, fit particeps eiusdem delicti, & consequenter eiusdem suspensionis, vel irregularitatis, prout notatur in cap. ultim. de apost. tenent Sylvest. verbo irregularitatis, paragraph. 9. vers. septimo quaeritur, Maior. dist. cap. 25. num. 1. Bernard. dist. cap. 28. num. 3. Covarr. d. §. 6. num. 6. Amplia etiam ordinatur ab Episcopo excommunicato, aut suspensio, per vim, aut metum cadentem in constantem virum, per tex. in capit. constat multos. 1. quest. 1. vbi agitur de ordinatis ab hereticis per vim, qui in odium ordinantium suspenduntur, ob nullum enim metum lex est violanda cap. sacris, de his, quæ vi, & debet taliter ordinatus omnia adversa potius ferre, quam Episcopo excommunicato communicare in Ordinibus suscipiendis, cap. inquisitionem, de sentent. excommuni. quare ampliat. tenet Maior. de irregularitat. lib. 4. cap. 25. num. 2. contra Nauar. dist. cap. 27. num. 244. vers. quarto. Si autem recipiens probabiliter ignoravit Episcopum esse excommunicatum, aut suspensum Ordines suscipiat, illos exequendo non est reus alicuius culpæ, supposita hac probabili ignorantia, nec incurrit administrando irregulari-

tatem, sed postquam sufficientem habuerit notitiā, quod Episcopus, a quo fuit ordinatus, erat excommunicatus, aut suspensus abstinere debet ab vñu Ordinum, quousque dispensationem obtineat, quam post dignam penitentiam ab Episcopo prævia causæ cognitione impetrare poterit, argum. cap. 1. & 2. de ordin. ab Episcopo, qui renunt. Episcop. gloss. verbo dispensatione, in cap. fin. de apost. Hi vero, qui post Ordinem sic susceptum Religionem profitentur, ac etiam scienter ordinationi, & Ordinum susceptioni operam dantes, dispensationem à proprijs Prælati impetrare possunt, & eadem est ratio si id contingat post religionis ingressum, salzed. ad Bernard. cap. 28. litter. C. in nouis.

11. Dubitari denique potest an Episcopus consecratus ab Episcopis excommunicatis, vel suspensis recipiat consecrationem Episcopalem in qua quaestione respondendum videtur Episcopum taliter consecratum ab ipso Summo Pontifice tantum dispensari posse, ita per cap. quia diligentia de elect. tenent D. Anton. p. 3. tit. 27. c. 4. col. 4. vers. circa quam dispensationem, Albo. in dist. verbo schisma vers. quis possit dispensare, in fine, Maior. de irregularitat. lib. 4. cap. 22. num. 2. ex eo quod Episcopus semper indiget Papæ dispensatione siue scienter, siue ignoranter consecrationem ab Episcopis excommunicatis, aut suspensis receperit, nam Episcopus immediate subijcitur Papæ, non Patriarchæ, aut Archiepiscopo, propterea a solo Papa dispensari potest. Nec tamen quod possit Episcopus absolueri ab excommunicatione iuris non referuata, ut alibi probauimus, quia argumentum ab absolutione ad dispensationem non valet Covarr. in cap. alma mater, par. 1. §. 6. num. 6. vers. nec quicquam in contrarium, absoluit enim Sacerdos ab homicidio, cap. Deus qui, de penit. & tamen irregularitatem ex homicidio contractam solus Papa tollit, cap. 1. de sent. & re iud. lib. 6.

S Y M M A R I U M.

1. Bigamia species triplex.
2. Bigamus dicitur, qui ante baptismum, alteram, aut utramque habuit uxorem.
3. Bigamia non cadit super infidelem pro tempore infidelitatis.
4. Bigamia interpretativa cur ita dicatur?
5. Bigamiam interpretativam incurrit viduam à priori viro cognitam etiam invalidè ducens.
6. Bigamia interpretativa incurritur quando quis aliam quocunque modo corruptam ducit.
7. Bigamus non efficitur ducens feminam à se solo destitutam.
8. Bigamiam interpretativam incurrit ducens virginem, quam postquam adulterata fuerit, etiam ignoranter carnaliter cognoverit.
9. Bigamus fit ducens corruptam, quam credebatur esse virginem.
10. Bigamus fit maritus cognoscens uxorem carnaliter, quæ etiam coacte commisit adulterium, etiam si ei debitum reddiderit à Superiore compulsus.
11. Bigamus interpretativus etiam efficitur, qui duo init matrimonium irrita, vel saltem alterum irritum, & alterum validum.
12. Bigamus non efficitur, qui cum pluribus aut cum una & corrupta fornicatus fuerit.

hh iij

- 13 Bigamum non inducit multipliciter matrimonij rati, non dum consummati.
- 14 Bigamia incurritur per matrimonium cum corrupta, aut cum pluribus mulieribus, non autem si vir cum pluribus copularetur meretricibus.
- 15 Bigamia similitudinaria contingit quando quis post votum ſolemne caſtitaſtis emiſſum in profeſſione religionis, vel in ſuſceptione ſacrorum Ordinum, matrimonium celebrat cum aliqua virgine, vel corrupta, eamque carnaliter cognoscit.
- 16 Bigamus excluditur à clericatu.
- 17 Bigamus non poteſt beneficia conſequi.
- 18 Bigamus ſi ordinetur characterem recipit.
- 19 Episcopus bigamum ordinans quam poenam incurrat.
- 20 Bigamia vera irregularitas ſolo iure Pontificatio inducitur.
- 21 Pontifex ſummus in omnibus bigamiae ſpeciebus poteſt diſpenſare.
- 22 Episcopus in bigamia vera vel interpretatiua ad Ordines etiam minores, & ſimplex beneficium diſpenſare non poteſt.
- 23 Reſertur ſecunda ſuper hoc ſententia.
- 24 Reſertur tertia ſuper hoc ſententia.
- 25 Prima verior, quæ in certis caſibus limitatur.
- 26 Episcopus valet diſpenſare in bigamia ſimilitudinaria, ſi clericus cum unica & virgine matrimonium contraxerit.
- 27 Episcopus in bigamia ſimilitudinaria contracta etiam ex matrimonio cum vidua vel corrupta poterit diſpenſare, ſi ex delicto oriatur.

EPISCOPVS CVM BIGAMIS an poſſit diſpenſare?

ALLEGATIO XLIX.

TRiplex à Doctõribus ſolet communiter bigamiae ſpecies aſſignari, vera, ſcilicet, interpretatiua, & ſimilitudinaria, quamvis glos. verbo in bigamis in cap. 2. de bigamis, duas ſolas priores bigamiae ſpecies conferat. Vera bigamia contrahitur quando quis vere duas vxores legitime duxit, eaſque carnali copula cognouit cap. deinde, cap. Accuſatus 26. diſt. Con. in Clem. ſi furioſus par. 1. §. 2. num. 5. Milis in ſuo reperto. verbo bigamus verus, Tolet, in inſtr. Sacerdotum lib. 1. cap. 70. Vivald. in candelabro aureo par. 2. ubi de irregularitate bigamiae, Maiol. de irregularitat. lib. 1. cap. 33. num. 2. Villadic. eod. tract. cap. 13. Vgolin. eod. tract. cap. 56. paragraph. 1. ad finem, praxiſ episcopalis par. 1. verbo bigami, Brunor. à Sole in locis commun. verbo bigamus 2. Farin. fragment. criminal. par. 7. lit. 8. num. 113. Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 3. numer. 23. Valent. tom. 4. diſp. 7. & 19. punct. 5. Molin. de iuſtit. tom. 4. diſp. 67. num. 4. Rebel. de obligat. iuſtit. par. 2. lib. 3. de matrim. quæſt. 20. num. 4. Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 83. num. 8. Coninch. de ſacram. & cenſur. diſp. 18. dub. 11. n. 102. Campanil. in diuerſor. iuris Canonici rub. 11. cap. 6. n. 3. Nicol. Garc. de benefic. par. 7. cap. 6. num. 15. Bonacin. de cenſur. diſp. 7. q. 2. punct. 5. n. 2. Fr. Ludou. Miranda in manuali Pral. to. 2. q. 8. art. 2. in prime. verſ. 3.

2 Aliqui tamen acriter contendunt non dici bigamum, qui ante baptiſmum alteram, aut vtramque habuit vxorem, eo quod in baptiſmo quidquid in

veteri homine geſtum eſt, ſolutum apparet, vt in diſt. cap. deinde, & Abb. in cap. gaudemus n. 16. de diuorſijs, & non ſolum conſert gratiam, qua deletur peccatum originale, & actuale, verum etiam delet omnem poenam peccatis debitam D. Thom. quæſt. 69. art. 2. Peranti. Coninch. & Nugn. ibidem, Bonacin. de ſacram. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 7. n. 5. Sed verius eſt bigarum dici etiam, qui ante baptiſmum, alteram, aut vtramque habuit vxorem, ſecundum citatos, n. 1. qui prædictæ obiectioni per multas tradunt rationes, & reſponſiones, quarum aliquas congeſſit glos. verbo inter peccata in diſt. c. deinde, eaque omniũ optima mihi videtur, quam reſert D. Ambroſ. lib. 1. officiorum, & lib. 10. epiſt. 82. ad Verellen. quod culpa, non lex lauacro tollitur, atqui non iterare coniugium legis eſt præceptum quoad ſuſcipiendos Ordines, ergo Baptiſmus nequit coniugium, legemue auferre, ſed tantum peccata diluere, & ſequelas illorum, ſequuntur Fuſc. de viſitat. lib. 2. cap. 28. num. 7. Card. Bellarm. in controuerſ. Cath. tract. 2. de clericis cap. 24. verſ. contra vero, Campanil. diſt. cap. 6. num. 4. Bonacin. de cenſur. diſp. 7. quæſt. 2. punct. 5. num. 13.

3 Nec obſtat quod infidelis non ſit ſubditus Eccleſiae, & per conſequens non obligatur legibus ab illa impoſitis ſuper irregularitate bigamiae incurrenda. Reſpondetur enim cum Soar. tom. 5. diſp. 49. ſect. 4. num. 14. bigamiam non cadere ſuper infidelem pro tempore infidelitatis, ſed ſuper ipſum iam baptizatum, nam Eccleſia hunc facit irregularem ob indicium incontinentiae, ex eo quod contraxerit bis matrimonium, vel ob indecentiam ex eo quod contraxit cum corrupta. Nec etiam obſtat quod infidelis occidens alium iuſte, vel iniuſte tempore infidelitatis, non eſt irregularis; nam reſpondetur hoc ita fuiſſe à iure conſtitutum, quod irregularitatem homicidij non impoſuit niſi ob patratum poſt baptiſmum cap. ſi quis viduam 30. diſt. c. ſi quis poſt baptiſmum, 51. diſt. Ratio maniſeſta eſt quia Eccleſia non induxit impedimentum hoc ad Ordines ſuſcipiendos in alicuius delicti poenam, vt ea per baptiſmum vna cum delicto remittatur: ſed quia id matrimonium non eſt aptum ad ſignificandam coniunctionem Chriſti cum Eccleſia: qui defectus aque inuenitur in matrimonio ante baptiſmum, ac poſt illam inito, ita Sanch. d. lib. 7. diſp. 83. num. 9.

4 Interpretatiua bigama ob id dicta quod à vera bigamia partim deficiat, partim vero illi aſſimiletur, & ſecundum alios interpretatiuus bigamus ita dictus quaſi ex interpretatione factus vna caro cum vxore diuiſerit carnem in plures, quatuor modis incurritur, & efficitur. Primus eſt quando quis ducit viduam à priori viro cognitam, vel per fornicationem corruptam, & cum ea conſummat matrimonium. Secundus quando virginem à ſe ductam, ac poſtmodum adulterij ream carnaliter cognoscit. Tertius quando quiſpiam duo init & conſumit matrimonia, alterum de iure, id eſt, validum, alterum de facto, id eſt, irritum, ſiue priori coniuge viuente, ſiue defuncta. Quartus quando duo init matrimonia de facto, id eſt, ambo irrita.

5 Primus ergo bigamia interpretatiuae modus eſt quando quis vnicam, ſed corruptam duxit, nempe viduam à priori viro cognitam, c. ſi quis viduam, cap. precipimus 34. diſt. c. quiſquis 84. diſt. Nau. conſ. 1. n. 2. de bigamis, Gregor. 1. 4. verbo que ſcia tit. 1. part. 3. Henrig. lib. 12. c. 6 §. 10. Flamin. de reſign. lib. 5. q. 3. n. 191. Sanch. diſt. lib. 7. diſp. 84. num. 7. Nicol. Garc. diſt. c. 6. num. 15. Campanil. diſt. c. 6. n. 5. Bonacin. diſt. punct. 5. n. 5. verſ. in-